

Ankara Keçisi tiftik verimiyle diğer keçilerden ayrılan, Orta Asya'da tarih sahnesine çıkmış, günümüzden 7-8 yüzyıl önce, Türklerin Anadolu'ya gelirken beraberlerinde getirdikleri bir keçi ırkıdır.

Türklerin Anadolu'ya yerleşmesinden sonra, özellikle İç Anadolu'nun iklim koşullarına uyum sağlamış, ırk özellikleri netleşmiş ve bu bölgeye özel bir ırk olarak ünü dünyaya yayılmıştır. 1840'lı yıllara kadar sadece İç Anadolu'da yetiştirilmiş ve bu tarihten sonra Güney Afrika'ya ve Amerika'ya götürülmüş ve bu ülkelere de uyum sağlamıştır.

Anadolu'ya özgü olan bu ırk, tüm dünyada da Ankara Keçisi (Angora goat) olarak tanınmaktadır.

Ankara Keçisinden elde edilen en önemli ürün tiftik olmakla beraber, etinden, derisinden ve nadir olarak da sütünden yararlanılmaktadır. Tiftik, ayrıca mohair olarak da bilinmektedir.

Bugün dünyanın bir çok ülkesinde Ankara Keçisi yetiştirilmekte ve yüksek verimler elde edilmektedir. Ancak elde edilen tiftik, incelik ve yumuşaklık gibi önemli özellikleri bakımından yurdumuzda üretilen tiftikler seviyesine ulaştırılamamıştır. Diğer ülkeler tiftik verimini ortalama 4 kg'a (3- 6) çıkarmıştır. yurdumuzda ise tiftik verimi 1,8-2 kg civarındadır.

Tiftik, parlak elastik, zararlı güneş ışınlarını geçirmeyen, nem çeken, ısıya dayanıklı, kolayca boyanabilen ve kolay kir tutmayan bir elyaf olmasından dolayı, dokuma sanayinin vazgeçilmez bir hammaddesidir; tekstil ve trikotaj sanayinde aranan bir ürün özelliğiyle erkek ve kadın dış giyim sanayinde, döşemelik kumaş üretiminde, dekoratif amaçla, battaniye, halı, şal, şapka, atkı üretiminde, astarlık kumaş olarak, tela, battaniye ve kilim yapımı gibi değişik alanlarda kullanılmaktadır.

Ülkemizde Ankara Keçisi varlığı ekonomik, sosyal ve doğal faktörlerin etkisi altında her geçen gün azalma göstermektedir. Bu azalmada tiftik fiyatlarındaki yetersizlik ve pazar sorunu, meraların bilinçsiz kullanımı ve ziraat alanlarına dönüştürülmesi, yine meraların orman alanı olarak kullanılması, yetiştiricilere gerekli bilginin verilerek yoğun yetiştiricilik yöntemlerine alıştırmaması, et fiyatlarının tiftik fiyatlarına göre daha fazla artması gibi nedenler rol oynamaktadır.

Dünyaya dağılışı

Çeşitli çalışmalarda Ankara keçisinin anavatanının Orta Asya olduğu bildirilmektedir (Batu 1940). Ancak 13.yy da Anadolu'ya göç eden Türk boyları beraberlerinde Ankara keçisini getirmiş ve bugün sahip olduğu ırk özelliklerini bu bölgede kazanmasına neden olmuşlardır.

Zaman içerisinde Fransızlar, İspanyollar ve İtalyanlar çeşitli yollarla Ankara keçisini ülke dışına çıkarmış ve yetiştirmeye çalışmışlarsa da başarılı olamamışlardır. Bu ülkelerin aksine 1839 yılında Albay Henderson tarafından Güney Afrika Cumhuriyetine götürülen 12 baş Ankara keçisi başarılı çalışmalar sonucu söz konusu ülkenin sektörde ilk sıraya yerleşmesine neden olmuştur. 1849 yılında ise ABD' nin Cape bölgesine götürülen Ankara keçilerinin yetiştirilmesinde başarı sağlanarak yerli ırklar ile melezleme çalışmaları başlatılmıştır.

Halen dünya üzerinde Ankara keçisi yetiştiriciliği yapan ülkelere baktığımızda Güney Afrika'nın 1.351.351 baş, Amerika Birleşik Devletleri'nin 375.000 baş ve Türkiye'nin ise 350.000 baş civarında hayvan varlığına sahip olduğu görülecektir. Burada dikkati çeken ülkemizin 1960'lı yıllarda 6 milyon baş civarındaki hayvan sayımızın hızla azalışı ve bugünkü seviyeye gerilemesidir. Türkiye ile diğer ülkeler arasındaki farklılığın bu kadar **derin** olma nedeni ise tamamen ekonomik faktörlerce belirlenmektedir. Her üretimin esası olan karlılık ülkemizde mevcut Ankara keçisi yetiştiriciliği için sözkonusu olmadığından üretici Ankara keçisini ekonomik faaliyet olmaktan ziyade bir yük olarak görmektedir. Çok az sayıdaki üretici ise Ankara keçisini bir gelenek veya hobi olarak görmekte sadece bu nedenlerle faaliyetini sürdürmeye çalışmaktadır.

Giderlerin gelirden fazla olduğu, ürünün pazarda yeterli fiyatı bulamadığı bir üretimin devam etmesi temel ekonomi kuralları ile bağdaşmamaktadır. Ülkemizde 1987 yılına kadar uygulanan ancak gerektiği zamanda da açıklanmayan tiftik destekleme fiyatlarının izlenen ekonomik politikalar gerekçe gösterilerek 1988 yılından itibaren tamamen kaldırılması üreticiye ağır bir darbe daha vurmuştur. Uygulanan yetersiz fiyat politikaları sonucu üretici Ankara keçisi yetiştirmeden vazgeçmeye başlamıştır. Yetiştiriciliğe devam eden üreticiler ise geçimini temin edebilmek için et verimini artırmak amacıyla Ankara keçisi sürüsüne Kıl keçi tekesi katarak tiftik kalitesini bozmuş ve tekstil sanayinin ihtiyacını karşılayacak nitelikte hammaddeyi üretemez duruma düşmüştür. Böylece bir zamanlar dünyanın en büyük tiftik ihracatçısı olma özelliğini kaybetmiş ve ithalatçı durumuna düşmüştür.

Yukarıda ki bilgilerden anlaşılacağı üzere ülkemizin gen kaynağı olan Ankara keçisinin aynı zamanda bu üretim dalından geçimini temin eden nüfusa iş olanağı sağlaması, üretilen ürünün ihracat olanaklarının artırılması sonucu ülkeye döviz sağlayacak olması, yurt içinde ise tekstil sanayinin ithal ettiği hammaddeyi karşılayabilme potansiyeli oluşturmaları konunun önemini artırmaktadır.

Ankara Keçisi ve Tiftik

Ankara keçilerinin en önemli ürünüdür. Keçiler yılda bir defa kırkılır. Kırkım Nisan - Mayıs aylarında yapılmaktadır. Kırkımın gecikmesi tiftik ziyanına, kalitesinin bozulmasına neden olmaktadır.

Kırkılan gömleğin parçalanmadan, bütün olarak çıkarılması gerekmektedir. Bir keçiden yılda 1.5–2 kg tiftik alınır. Tabii keçinin büyüklüğüne ve bakımına göre 5 kg'a kadar tiftik verende olmaktadır. Kırkılan tiftikler; teke, anaç keçi, çepiç tiftiği olarak ayrı ayrı depolanmaktadır.

İyi bir tiftik nasıl olmalıdır ?

Tiftiğin kalitesi; incelik, uzunluk, kıvrım sayısı ve parlaklık bakımından incelenerek anlaşılmaktadır.

İncelik:

Tiftiğin inceliği mikron birimiyle ölçülür. Tiftik telinin ince olması istenir. Tel kalınlaştıkça kalitesi düşmektedir. Hayvanlar yaşlandıkça tiftik telleri kalınlaşmaktadır. Tiftik içinde köpek kılı denilen sert kılların bulunmaması gerekir.

Uzunluk:

Tiftiğin uzunluğu santimetre birimiyle ölçülmektedir. Tiftik telinin uzun olması istenmektedir. Kısa telli tiftik dokumaya elverişli değildir. Uzun telden iplik çekimi kolay ve verimli olmaktadır.

Kıvrım sayısı:

Lüle lüle görünümlü tiftiğin kıvrım sayısı önemlidir. Tiftik ne kadar kıvrımlı olursa o kadar ince demektir. Kalınlaştıkça kıvrım sayısı azalmaktadır. Çok kıvrımlı tiftikler tercih nedenidir.

Uzayabilme:

Tiftik teli esnektir. Uzama kabiliyeti vardır. İplik yapma ve dayanıklılık bakımından uzama kabiliyetinin fazla olması istenmektedir.

Parlaklık:

Tiftik mat görünürlü olmamalıdır. Parlak tiftikler triko üretiminde çok makbuldür.

Randıman:

Kırkılan her tiftik önce tartılmakta, sonra yıkanmakta, temizlenmekte ve kurutulmaktadır. Tiftik randımanı aşağıdaki formülden hesaplanır. Tiftiğin verimliliği, temiz tiftik ağırlığının(gram) X 100'le çarpımının, Kirli tiftik ağırlığına(gram) bölünmesiyle elde edilmektedir. Bu nedenle kırkımdan sonra alınan gömlek ne kadar temiz olursa, randıman o kadar yüksek olmaktadır.

Ekonomik verimliliği

a-Tiftiğin Kullanılışı

Yurdumuzda yılda 2000 ton kadar tiftik üretilmektedir. Bunun çoğunu ihraç edilmektedir. İhracat, ya ham tiftik, ya da yarı işlenmiş olarak yapılmaktadır. Yarı işlenmiş tiftiğe tops denilmektedir. Geri kalan tiftikler dokuma sanayiinde, halı, battaniye ve turistik eşya yapımında kullanılmaktadır..

b-Et ve süt verimi

Ufak tefek hayvanlardır. Onun için et verimi azdır. Ancak etleri lezzetlidir. Gevrek bir eti vardır. Keçi etinin kendisine mahsus kokusu bunda yoktur. Onun için eti sevilerek yenilebilmektedir.

Et verimi gibi süt verimi de düşüktür. Oğlaklarını ancak doyururlar. Bundan dolayı sağılmazlar. Ancak yapılan araştırmalarda süt verimi fazla olanlara da rastlanmıştır. Ankara keçisi sağılırsa oğlaklar yeterince beslenemez, tiftik kalitesi de bozulur.

c-Deri Yapısı

Ankara keçilerinin derisi ince ve yumuşaktır. Post, seccade, ayakkabı, çanta, eldiven, süet eşya yapımında kullanılır.

**ANKARA KEÇİSİ VE
TİFTİK**